

ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ШТАТНОЇ РОБОТИ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

На основі комплексного аналізу нормативно-правових актів і наукових джерел визначено види організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ та надано їх характеристику.

Ключові слова: органи внутрішніх справ, організаційно-штатна робота.

Організаційно-штатна робота в органах внутрішніх справ є досить складним та різноплановим напрямом управлінської діяльності. Вона покликана вирішувати коло питань, пов'язаних з утворенням, реорганізацією чи ліквідацією органів та підрозділів, розподілом штатів, контролем за дотриманням штатної дисципліни, розподілом фінансового забезпечення. Крім зазначених основних завдань, організаційно-штатна робота забезпечує реалізацію ще ряду похідних та суміжних завдань. Необхідно констатувати, що сьогодні в науковій і навчальній літературі основна увага приділяється лише окремим видам організаційно-штатної роботи, насамперед, контролю за дотриманням дисципліни та законності, відповідно інші її види (розроблення примірних (типових) структур, примірних (типових) штатів, переліків посад і штатних нормативів; створення, реорганізація та ліквідація органів і підрозділів; затвердження штатів і внесення змін до них; розподіл штатної чисельності між органами і підрозділами; ротація кадрів тощо) залишаються малодослідженими. У зв'язку із цим важливим є виокремлення видів організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ та розкриття їх змісту.

Основні засади державно-владної діяльності, у тому числі питання організаційно-штатної роботи, досліджували такі відомі науковці, як: С.М. Алфьоров, М.І. Ануфрієв, І.В. Арістова, В.Т. Білоус, О.М. Бандурка, В.М. Бесчастний, І.П. Голосніченко, С.Ф. Денисюк, А.Т. Комзюк, В.В. Конопльов, Ю.Ф. Кравченко, А.М. Куліш, Н.П. Матюхіна, В.І. Олефір, В.П. Петков, В.М. Плішкін, О.Ю. Синявська, А.А. Стародубцев, Т.О. Проценко, Х.П. Ярмачі та ін. Однак питання класифікації видів організаційно-штатної роботи на сьогодні практично не вивчалися, що зумовлює актуальність теми.

Метою статті є визначення видів організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ. Для досягнення поста-

вленої мети необхідно вирішити такі завдання: охарактеризувати види організаційно-штатної роботи в різних органах і службах; проаналізувати правову базу організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ; визначити критерії та здійснити класифікацію видів такої організаційно-штатної роботи.

На сьогодні в чинному законодавстві практично відсутня класифікація видів цієї управлінської діяльності. Із визначення організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ випливає, що її видами є:

- розподіл та ефективне використання штатної чисельності;
- удосконалення структури органів і підрозділів внутрішніх справ;
- контроль за дотриманням штатної дисципліни;
- ощадливе витрачання коштів, що виділяються органам та підрозділам внутрішніх справ.

Необхідно зазначити, що цей перелік є не зовсім повним. Він не відображає деяких важливих аспектів організаційно-штатної роботи, пов'язаних з утворенням та ліквідацією органів і підрозділів внутрішніх справ, інформаційно-аналітичною роботою, облік штатів та вивченням і запровадженням досвіду інших держав у досліджуваній сфері. Крім того, на наш погляд, ощадливе витрачання коштів не можна віднести до організаційно-штатної роботи, оскільки вона є одним з напрямів фінансово-господарської діяльності органів внутрішніх справ.

Розглядаючи види організаційно-штатної роботи в інших органах державної влади, можна побачити, що в органах прокуратури основними напрямками такої управлінської діяльності є:

- визначення оптимальної структури органів прокуратури;
- встановлення штатної чисельності;
- розподіл обов'язків між керівництвом і підлеглими працівниками [3].

Крім цих напрямів, згідно з Наказом Генеральної прокуратури України "Про орга-

нізацію роботи і управління в органах прокуратури України”, різновидом організаційно-штатної роботи в органах прокуратури є створення підрозділів прокуратури та забезпечення виконання ними завдань, що визначені для них у нормативно-правових актах. Ще одним важливим напрямом організаційно-штатної роботи є аналіз стану роботи органів прокуратури та оперативної обстановки на певній території з метою вирішення питання щодо доцільності штатних змін.

Таким чином, організаційно-штатна робота в органах прокуратури зводиться до таких видів:

- аналіз стану штатного забезпечення на тій чи іншій території;
- створення органів та підрозділів прокуратури;
- визначення оптимальної структури органів прокуратури;
- встановлення штатної чисельності;
- контроль за виконанням правових актів з організаційно-штатних питань;
- розподіл обов'язків між керівництвом і підлеглими працівниками.

Деякі подібними до вищезазначених є види організаційно-штатної роботи в митній службі. Проте деякі напрями такої діяльності є відмінними від попередніх. Головними завданнями організаційно-штатної роботи в митній службі є:

- підготовка, розробка та вдосконалення організаційних структур;
- розрахунок та ефективне використання штатної чисельності й грошового утримання;
- розподіл прав, обов'язків та відповідальності [1].

На нашу думку, розподіл відповідальності не може бути напрямом організаційно-штатної роботи, оскільки вона реалізується з метою формування та розстановки штатної чисельності, розподілу повноважень для досягнення кращих результатів діяльності. Відповідальність же є наслідком невиконання особою її обов'язків або порушення нею прав та свобод інших осіб. Притягнення особи до того чи іншого виду відповідальності не є компетенцією організаційно-штатних підрозділів.

Досліджувана управлінська діяльність здійснюється через систему організаційно-штатних заходів, під якими необхідно розуміти заходи щодо створення, реорганізації або ліквідації митних органів, спеціальних митних установ та організацій. Враховуючи вищевикладене, можна визначити основні види такої управлінської діяльності в митних органах. Зокрема, до них можна віднести:

- створення, реорганізацію та ліквідацію митних органів;
- розробку та вдосконалення організаційних структур;

- розрахунок штатної чисельності та її ефективне використання;
- раціональне використання грошового забезпечення штатної чисельності митних органів;
- розподіл прав та обов'язків між працівниками.

Як бачимо, види організаційно-штатної роботи в різних органах та службах є дуже подібними. Більшість з них мають місце в діяльності всіх підрозділів, що займаються такою діяльністю.

В Інструкції з організаційно-штатної роботи в системі МВС України визначено, що складовими організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ є:

- розроблення примірних (типових) структур, примірних (типових) штатів, переліків посад і штатних нормативів;
- створення, реорганізація та ліквідація органів і підрозділів;
- затвердження штатів і внесення змін до них;
- розподіл штатної чисельності між органами й підрозділами;
- обґрунтування обсягів збільшення або скорочення штатної чисельності;
- контроль за дотриманням штатної дисципліни;
- облік штатів і лімітної чисельності, інформаційно-аналітична робота;
- вивчення позитивного досвіду роботи підпорядкованих органів і підрозділів;
- вивчення досвіду інших держав щодо організаційної побудови, чисельності працівників та особливостей функціонування правоохоронних органів [2].

Така структура є більш повною та обґрунтованою. Вона відображає всі основні види організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ. Розглянемо більш детально кожен з них.

Розроблення примірних (типових) структур, примірних (типових) штатів, переліків посад і штатних нормативів полягає в роботі організаційно-штатних підрозділів з розрахунку та визначення такої кількості органів і підрозділів внутрішніх справ та їх посадових осіб, які б ефективно виконували завдання, покладені на них державою. Вони встановлюють необхідний кількісний і якісний склад як кожного окремого підрозділу, так і цілого відділу чи управління внутрішніх справ.

Створення, реорганізація та ліквідація органів і підрозділів внутрішніх справ виявляється у формуванні у встановленому порядку такого органу чи підрозділу, його злиття, приєднання, поділ, виділення або перейменування, що тягне за собою зміну його функцій, структури та штатів, чи навіть припинення його діяльності. Правом здійснення такої управлінської діяльності наділені не всі організаційно-штатні підрозділи. Рішення про утворення, реорганізацію чи ліквідацію органів та підрозділів внутрі-

Право та державне управління

шніх справ приймає Міністр внутрішніх справ України на підставі пропозицій, наданих відповідними підрозділами організаційно-штатної роботи.

Затвердження штатів і внесення змін до них полягає в діяльності організаційно-штатних підрозділів щодо визначення кількості посад у певному органі чи підрозділі внутрішніх справ та внесення до неї змін у разі необхідності.

Розподіл штатної чисельності між органами і підрозділами полягає в реалізації заходів щодо переведення посад з одного підрозділу до іншого. Така управлінська діяльність наявна в тих випадках, коли необхідно покращити роботу в певному напрямі. Такий перерозподіл відбувається за рахунок посад того підрозділу, де це не вплине на показники роботи.

Обґрунтування обсягів збільшення або скорочення штатної чисельності полягає в роботі організаційно-штатних підрозділів з розроблення на основі фактичних даних, пропозицій щодо необхідності зміни кількості посад у тому чи іншому підрозділі внутрішніх справ. Такі думки повинні ґрунтуватися на достовірній інформації щодо стану оперативної обстановки у відповідному регіоні та показниках роботи підрозділів, до штатної чисельності яких хочуть внести зміни. Крім того, для забезпечення наукового підґрунтя в здійсненні організаційно-штатної роботи в органах і підрозділах можуть залучатися науково-дослідні підрозділи з питань управлінської діяльності, що діють у структурі вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ МВС України.

Контроль за дотриманням штатної дисципліни – це діяльність організаційно-штатних підрозділів та інших уповноважених суб'єктів зі спостереження за точним виконанням встановленого законодавством і нормативно-правовими актами МВС України порядку здійснення організаційно-штатної роботи та використання працівників відповідно до функціональних обов'язків, а також вжиття заходів реагування в разі їх порушення.

Облік штатів і лімітної чисельності органів внутрішніх справ полягає в систематичній роботі організаційно-штатних підрозділів з ведення штатних книг, обліку штатної чисельності, періодичного складання звітів про штатну чисельність та ведення інформаційно-штатних довідників органів внутрішніх справ. Інформаційно-аналітична робота полягає у вивченні матеріалів організаційно-штатної роботи, їх аналізі та наданні відповідних висновків.

Вивчення позитивного досвіду роботи підпорядкованих органів і підрозділів виявляється в дослідженні кращих показників

роботи організаційно-штатних підрозділів органів внутрішніх справ та вирішенні питання щодо можливості їх використання в діяльності інших підрозділів.

Вивчення досвіду інших держав щодо організаційної побудови, чисельності працівників та особливостей функціонування правоохоронних органів полягає в дослідженні системи правоохоронних органів, їх організаційної структури та системи організаційно-штатних заходів в іноземних державах, їх аналізі та використанні в діяльності органів внутрішніх справ України.

Крім вищезазначеного поділу організаційно-штатної роботи можна визначити ще декілька її класифікацій. Так, за формою реалізації організаційно-штатних заходів можна виділити:

- видання нормативних актів з питань організаційно-штатної роботи в органах внутрішніх справ;
- видання індивідуальних актів (односторонні вказівки разового характеру, за допомогою яких посадові особи керують підлеглими підрозділами чи працівниками);
- проведення організаційних заходів (щоденні прояви управлінської діяльності, які не тягнуть за собою настання правових наслідків);
- здійснення матеріально-технічних операцій (визначення фінансового обґрунтування необхідної штатної чисельності). Залежно від значення організаційно-штатної роботи її можна поділити на:
  - основну (створення, реорганізація, ліквідація підрозділів, затвердження штатів тощо);
  - допоміжну (інформаційно-аналітична діяльність, вивчення досвіду інших держав тощо).

За часовими характеристиками можна виділити організаційно-штатну роботу, що здійснюється:

- постійно (безперервно) (контроль за дотриманням штатної дисципліни, облік штатів, інформаційно-аналітична робота тощо);
- періодично (створення, реорганізація, ліквідація органів та підрозділів, обґрунтування обсягів збільшення або скорочення штатної чисельності тощо).

За територіальною ознакою можна виділити організаційно-штатну роботу, що реалізується:

- на всій території України (наприклад, контроль за дотриманням штатної дисципліни, що здійснюється Міністерством внутрішніх справ України);
- в окремому органі чи підрозділі внутрішніх справ (наприклад, створення певного відділу в районному відділі внутрішніх справ).

За суб'єктом, що здійснює організаційно-штатну роботу, її можна поділити на таку, що виконують:

- відділ організаційно-штатної роботи Департаменту кадрового забезпечення МВС України;
- підрозділи організаційно-штатної роботи управлінь (відділів) кадрового забезпечення ГУМВС, УМВС;
- організаційно-штатний підрозділ Головного управління внутрішніх військ МВС України;
- організаційно-штатні підрозділи Департаменту Державної служби охорони при МВС України та управлінь, відділів Державної служби охорони при ГУМВС, УМВС.

Таким чином, організаційно-штатна робота в органах внутрішніх справ є досить розгалуженим явищем управлінської діяль-

ності та може бути класифікована за багатьма ознаками.

Список використаної літератури

1. Кунев Ю.Д. Управління в митній службі : підручник [Електронний ресурс] / Ю.Д. Кунев. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – Режим доступу: <http://readbookz.com/pbooks/book-10/ua/chapter-639/>.
2. Про нормативне забезпечення організаційно-штатної роботи : Наказ МВС України від 17.12.2009 р. № 530.
3. Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України : Наказ Генеральної прокуратури України від 26 грудня 2011 р. № 1гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GP11058.html.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2013.

Микитась А.В. Проблемы классификации видов организационно-штатной работы в органах внутренних дел

На основе комплексного анализа нормативно-правовых актов и научных источников определены виды организационно-штатной работы в органах внутренних дел и дана их характеристика.

Ключевые слова: органы внутренних дел, организационно-штатная работа.

Mikitas A. Classification of types of organizational work in law enforcement agencies

Based on comprehensive analysis of of legal acts and scientific sources the types of organizational work in law enforcement agencies and their description were defined.

Key words: police, staff work.